

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1981

Vyhlásené: 30.04.1981 Časová verzia predpisu účinná od: 01.06.1981 do: 30.06.1989

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

49

VYHLÁŠKA

Štátnej plánovacej komisie a Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky

z 3. apríla 1981

o hospodárení s nevyužitými zásobami

Štátna plánovacia komisia podľa § 17 ods. 1 písm. e) a ods. 4 zákona č. 145/1970 Zb. o národohospodárskom plánovaní a Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky podľa § 395 písm. a) Hospodárskeho zákonníka č. 109/1964 Zb. v znení vyhlásenom pod č. 37/1971 Zb. po prerokovaní s Federálnym ministerstvom financií, Federálnym ministerstvom zahraničného obchodu, Federálnym cenovým úradom, plánovacími komisiami republík a s ďalšími zúčastnenými ústrednými orgánmi ustanovujú:

PRVÁ ČASŤ

ÚVODNÉ A VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

§ 1

Rozsah pôsobnosti

(1) Táto vyhláška upravuje postup ústredných orgánov, orgánov stredného článku riadenia a organizácií¹⁾ pri znižovaní stavov nevyužitých zásob a pri vracaní týchto zásob do reprodukčného procesu.

(2) Vyhláška sa nevzťahuje na zásoby v trhových fondoch.

§ 2

Nevyužité zásoby

(1) Nevyužité zásoby sú také hmotné zásoby, ktoré nie sú využité pre činnosť organizácie a zahŕňajú:

- a) nadbytočné (nadmerné) zásoby, t.j. také zásoby, ktoré organizácia pre svoju činnosť síce potrebuje, ale ich množstvo presahuje rozsah, ktorý je primeraný úlohám a potrebám organizácie a je zvyčajne určený normami zásob.²⁾ Primeranosť sa posudzuje vo vzťahu k dodávkovým alebo odbytovým cyklom proti plánovanej spotrebe, ako aj vo vzťahu k vytváraniu pohotových odbytových zásob. K nadbytočným zásobám nepatria účelne vytvorené dočasné a sezónne zásoby;
- b) nepotrebné zásoby, t.j. také zásoby, ktoré organizácia na plnenie svojich úloh a pre svoju činnosť nepotrebuje a ktoré sa v organizácii nemôžu vôbec využiť; zahŕňajú zásoby, ktoré sa môžu využiť v iných organizáciách alebo na iných úsekoch národného hospodárstva, a nevyužiteľné zásoby. Nevyužiteľné (nepoužiteľné) zásoby sú také zásoby, ktoré sa nemôžu využiť vo vlastnej organizácii ani v žiadnej inej organizácii alebo na inom úseku národného

hospodárstva, nie sú vhodné na zhodnotenie priamym predajom obyvateľstvu a nemôžu sa zhodnotiť vývozom ani v rámci medzinárodnej výmeny podľa § 11.

(2) Položka zásob predstavuje také sortimentové rozlíšenie, ktoré zodpovedá dvanásťmiestnemu kódu Jednotnej klasifikácie priemyselných odborov a výrobkov a príslušného odborového číselníka, prípadne Jednotnej klasifikácie výrobkov v poľnohospodárstve a v lesníctve.

DRUHÁ ČASŤ

HOSPODÁRENIE S NEVYUŽITÝMI ZÁSOBAMI

§ 3

Predmet znižovania stavov nevyužitých zásob

Predmetom znižovania nevyužitých zásob sú všetky nevyužité zásoby materiálu (základného, pomocného aj údržbového, surovín, palív, nakupovaných súčastí a náhradných dielcov), nevyužité zásoby predmetov postupnej spotreby (včítane nástrojov a prístrojov) a nevyužité zásoby výrobkov a tovaru, prípadne nedokončenej výroby.³⁾

§ 4

Predchádzanie vzniku nevyužitých zásob

Organizácie sú povinné všetkými dostupnými spôsobmi a aktívnymi opatreniami predchádzať vzniku nových nevyužitých zásob. Najmä sú povinné:

- a) zabezpečovať kvalitný a včasný prieskum potrieb a prieskum nákupných zdrojov, a tým vytvoriť predpoklady pre vyššiu stabilitu a autoritu sortimentového rozpisu plánu výroby a plánu odbytu;
- b) na základe výsledkov prieskumu potrieb vytvárať v účelných prípadoch pohotovú odbytovú zásobu, ktoré umožnia pružnejšie uspokojovať požiadavky a budú vecne aj psychologicky pôsobiť proti hromadeniu výrobných zásob u spotrebiteľov;
- c) dbať o dodržanie väzby plánu materiálno-technického zásobovania a plánu vývoja zásob na sortimentový rozpis plánu výroby;
- d) ihneď premietť do spotrebných noriem, do plánu materiálnotechnického zásobovania a plánu zásob všetky zmeny v spotrebe surovín a materiálu v dôsledku technologických zmien, racionalizačných opatrení, zavedených zlepšovacích návrhov a pod. a vyhodnocovať ich;
- e) upresňovať požiadavku pre ďalšie obdobie podľa skutočnej spotreby materiálu v bežnom období tak, aby nevznikali nové nevyužité zásoby, a neobjednávať materiál, ktorý nepotrebujú na plnenie svojich úloh;
- f) pravidelne hodnotiť v lehotách určených vedúcim organizácie vývoj jednotlivých položiek zásob podľa súpisiek zásob, porovnávať, či výška zásoby je v súlade s obratom položky, s výdajovým a príjmovým cyklom, hodnotiť, či v prípadoch nesúladu ide o prechodný výkyv alebo o trvalú zmenu, a operatívne zabezpečovať potrebné opatrenia na obnovenie súladu výšky zásoby s dodávkovými a výdajovými cyklami;
- g) využívať normy zásob, prípadne z nich odvodených signalizačných hladín (tzv. noriem maximálnych zásob) a zabezpečovať organizačno-pracovné opatrenia na signalizáciu nežiadúcich výkyvov;
- h) zameriavať a usmerňovať racionalizačné hnutie a socialistické súfaženie aj na dodržiavanie a skvalitnenie noriem spotreby a noriem zásob a na skracovanie nákupných a odbytových cyklov a objednávacích a dodacích lehôt;
- i) ustanoviť systém kontroly a sústavne preverovať plnenie opatrení podľa písmen a) až h).

§ 5**Znižovanie stavov nevyužitých zásob**

(1) Organizácie sú povinné priebežne zisťovať nevyužité zásoby, vytriedovať ich zo svojich celkových zásob a zabezpečovať reálne opatrenia na ich využitie. Najmenej raz ročne, spravidla v súvislosti s vykonávaním inventarizácie, sú organizácie povinné kontrolovať ich vytriedenie porovnaním s normami a výdajovými a dodávkovými cyklami a posudzovať úmernosť skutočných stavov jednotlivých položiek vo vzťahu ku skutočným výdajom podľa súpisiek zásob.

(2) Organizácia, ktorá vytriedila nevyužité zásoby a oddelila ich v evidencii (ďalej len „ponúkajúca organizácia“), je povinná svoje nevyužité zásoby buď využiť pre vlastnú potrebu, alebo najneskôr do troch mesiacov po vytriedení uzavrieť zmluvu na ich dodávku inej organizácii. Ak organizácia nemôže sama takto zabezpečiť využitie svojich nevyužitých zásob, je povinná bez zbytočného meškania ponúknuť ich sprostredkujúcim organizáciám (§ 6), pokiaľ ich hodnota presahuje 5 000 Kčs za jednu položku, a označiť ich zreteľným spôsobom v sklade. Využitie nevyužitých zásob, ktoré nedosahujú túto hodnotu, zabezpečujú organizácie samy vhodným spôsobom (ponukou na burzách nevyužitých zásob, inzerciou a pod.) alebo ich tiež ponúknu sprostredkujúcim organizáciám, ale až po dohode s nimi.

(3) Ponúkajúca organizácia ponúkne nevyužité zásoby tak, že pre každú položku vyhotoví „Ponukový list nevyužitej zásoby“ (§ 7), a to v piatich vyhotoveniach. Jedno vyhotovenie si ponechá pre vlastnú evidenciu a štyri vyhotovenia odošle príslušnej sprostredkujúcej organizácii. Ak ponúka viac položiek, pripojí zoznam ponukových listov.

(4) V prípade, keď ponúkajúca organizácia nevie, ktorá organizácia plní funkciu sprostredkujúcej organizácie pre príslušnú nevyužitú zásobu a nemôže to bez mimoriadnych ťažkostí zistiť, zašle štyri vyhotovenia ponukového listu dodávateľovi, od ktorého materiál odobrala. Ak tento dodávateľ neplní funkciu sprostredkujúcej organizácie sám, odovzdá všetky zaslané vyhotovenia ponukového listu do troch dní správnej sprostredkujúcej organizácii za ponúkajúcu organizáciu sám a oznámi to ponúkajúcej organizácii.

(5) Po odoslaní ponukového listu nevyužitej zásoby sprostredkujúcej organizácii nemôže už ponúkajúca organizácia bez súhlasu sprostredkujúcej organizácie tieto zásoby ďalej odpredávať. Akékoľvek ďalšie zmeny, ktoré nastanú v údajoch uvedených v ponukovom liste, je povinná bezodkladne oznámiť sprostredkujúcej organizácii.

(6) Sprostredkujúca organizácia posúdi podľa svojich skúseností a vedomostí použiteľnosť ponúknutých nevyužitých zásob pre potreby svojich odberateľov, prípadne pre potreby ďalších organizácií a na nevyužitú zásobu zašle dve vyhotovenia ponukového listu odberateľovi, o ktorom predpokladá, že ponúknutú zásobu môže ekonomicky využiť. Ponúkajúcu organizáciu informuje spravidla na vrátenej kópii ponukového listu (§ 8) o tom, že jej nevyužitú zásobu určila pre ponuku danému odberateľovi, a jedno vyhotovenie ponukového listu použije pre svoju evidenciu. V prípade, že nevyužitá zásoba podľa ponukového listu bude určená viacerým odberateľom, vyhotoví sprostredkujúca organizácia potrebný počet ďalších vyhotovení ponukového listu.

(7) V prípade, že sprostredkujúca organizácia nemôže ponúknuté nevyužité zásoby využiť pre svoju vlastnú potrebu ihneď, ani na krytie potrieb svojich odberateľov alebo iných organizácií, je povinná zahrnúť ponúknutú položku nevyužitých zásob do svojich dispozičných zdrojov, určiť lehotu, v ktorej hodlá sprostredkovať využitie nevyužitej zásoby, a upovedomiť o tom do 30 dní ponúkajúcu organizáciu. Lehotu určí v súlade s termínmi na vzájomné pospájanie objednávok a požiadaviek s dispozičnými zdrojmi, ale nie dlhšiu ako jeden rok od prevzatia ponukového listu.

(8) Organizácia, ktorá dostane od sprostredkujúcej organizácie ponukový list nevyužitej zásoby (ďalej len „odberateľ“), je povinná:

- a) do 30 dní po doručení ponukového listu nevyužitej zásoby buď odsúhlasí odber nevyužitej zásoby odoslaním potvrdeného ponukového listu ponúkajúcej organizácii, alebo si vyžiadať vzorky na odsúhlasenie či vyslať svojho pracovníka alebo zástupcu na zistenie stavu zásoby, alebo ponuku úplne alebo čiastočne odmietnuť; pri odmietnutí je povinná postupovať podľa odseku 10 alebo 11;
- b) v prípade, že navrhuje zmeny dodacích podmienok, lehôt, množstva alebo ceny, zapísať svoj návrh do ponukového listu a odoslať ho ponúkajúcej organizácii v rovnakej lehote.

(9) Lehota na vyjadrenie odberateľa sa predlžuje o nevyhnutne potrebný čas na prípadné schválenie vzoriek alebo na uskutočnenie prehliadky ponúknutej zásoby odberateľom, pokiaľ si to odberateľ vyžiada, najviac však o ďalších 30 dní. Ponúkajúca organizácia je povinná požiadať na zaslanie vzoriek alebo na umožnenie prehliadky zásob vyhovieť. Ak medzi odberateľom a ponúkajúcou organizáciou nedôjde k dohode (napr. o cene alebo o iných náležitostiach), vyžadujú si stanovisko sprostredkujúcej organizácie. Ak nedôjde k dohode ani na základe stanoviska sprostredkujúcej organizácie, môže odberateľ dodávku odmietnuť a informovať o tom sprostredkujúcu organizáciu.

(10) Odberateľ, ktorý dostane od sprostredkujúcej organizácie ponuku nevyužitej zásoby bez toho, že by bol pred tým taký materiál objednal alebo prejavil oň záujem, je povinný preveriť možnosť ekonomického zhodnotenia tejto zásoby, prípadne oznámiť sprostredkujúcej organizácii podmienky, za ktorých by mohol nevyužitú zásobu spracovať (zhodnotiť). Ak sprostredkujúca organizácia zaslala ponukový list, odberateľ oznámi výsledky preverenia a svoj návrh ponúkajúcej organizácii priamo a sprostredkujúcu organizáciu informuje kópiou.

(11) Ak odberateľ odmietne úplne alebo čiastočne prevziať nevyužitú zásobu vzhľadom na to, že ju nemôže ekonomicky využiť (napríklad pre zlý stav zásoby), oznámi to sprostredkujúcej organizácii tým, že vráti zaslaný ponukový list a uvedie v ňom dôvody, pre ktoré odmieta prevziať nevyužitú zásobu; sprostredkujúca organizácia posúdi tieto dôvody z hľadiska možnosti využitia zásoby v inej organizácii alebo na iný účel a po prípadnom prerokovaní s odberateľom ponúkne nevyužitú zásobu rovnakým spôsobom inému odberateľovi, o ktorom podľa svojich skúseností a vedomostí potreby odberateľov predpokladá, že ju môže ešte využiť aj napriek zisteným vadám.

(12) Ak sprostredkujúca organizácia nenájde možnosť ekonomického využitia týchto zásob v odberateľských organizáciách podľa odsekov 6, 7 a 11, ponúkne nevyužitú zásobu na predaj obyvateľstvu podľa § 10.

(13) Ak nevyužitá zásoba svojím charakterom alebo z iných dôvodov nie je na predaj obyvateľstvu vhodná alebo ak ju určené obchodné organizácie odmietnu (príloha č.1), sprostredkujúca organizácia ju ponúkne poverenej organizácii zahraničného obchodu na medzinárodnú výmenu nevyužitých zásob (ďalej len „poverená organizácia“) podľa § 11, pokiaľ je táto zásoba vhodná na medzinárodnú výmenu.

(14) Ak sa sprostredkujúcej organizácii ani v lehote jedného roka nepodarí zabezpečiť pre nevyužitú zásobu možnosť využitia a ak ide:

- a) o plnohodnotné výrobky, ktoré sama vyrába alebo nakupuje, obmedzí v budúcom plánovacom období svoju výrobu alebo nákup tak, aby pre nevyužitú zásobu zabezpečila odbyť, čo oznámi ponúkajúcej organizácii;
- b) o výbehové alebo znehodnotenú alebo z iných dôvodov ekonomicky nepoužiteľné výrobky, vráti ponúkajúcej organizácii zaslaný ponukový list s odporúčaním najvýhodnejšieho spôsobu fyzickej likvidácie.

§ 6**Sprostredkujúce organizácie**

(1) Funkciu sprostredkujúcej organizácie plnia tie organizácie, ktoré bežne uskutočňujú v najväčšom rozsahu odbyt materiálu alebo výrobku, ktorý sa ponúka ako nevyužitá zásoba, a ktoré preto sústreďujú najväčší rozsah bežných požiadaviek, spravidla zabezpečujú prieskum potrieb a pravidelne navzájom spájajú svoje zdroje (výroba, nákup, dovoz) s konkrétnymi potrebami, objednávkami a požiadavkami odberateľov v podrobnom sortimente^{a)} bez ohľadu na to, na ktorej úrovni sa spracúvajú celkové bilancie a zostavujú plány rozdelenia.

(2) Sprostredkujúcimi organizáciami podľa odseku 1 sú predovšetkým odbytové a zásobovacie organizácie a odbytové združenia, pokiaľ príslušná položka je v ich obchodnej náplni. V ostatných prípadoch je sprostredkujúcou organizáciou výrobný podnik alebo organizácia, v ktorej je v rámci výrobnjej hospodárskej jednotky odbyt centralizovaný.

(3) Pre nevyužitú zásobu dovezených výrobkov je sprostredkujúcou organizáciou spravidla dovozno-odbytový gestor alebo organizácia zodpovedná za odber a odbyt výrobkov dovezených na základe zmlúv o medzinárodnej špecializácii a kooperácii vo výrobe (spravidla odbytová organizácia, pôvodný výrobca alebo výrobný podnik, ktorý vyrába podobný alebo kompletizačný výrobok). Ak neexistuje ani organizácia, ktorá uskutočňuje odbyt zameniteľného výrobku alebo ktorá zabezpečuje technické preverovanie potreby dovozu, funkciu sprostredkujúcej organizácie plní organizácia, na požiadavku ktorej sa uskutočnil dovoz materiálu, ktorý sa stal nevyužitou zásobou.

(4) V sporných prípadoch, najmä ak nie je nevyužitá zásoba v sortimentovej náplni odbytovej organizácie a odbyt uskutočňuje niekoľko výrobných organizácií, rozhodne o poverení funkciou sprostredkujúcej organizácie ústredný orgán, v pôsobnosti ktorého sa zabezpečuje výroba a odbyt príslušného výrobku. Ak sa odbyt výrobku uskutočňuje v pôsobnosti dvoch alebo viacerých ústredných orgánov, určia sprostredkujúcu organizáciu ústredné orgány dohodou.

(5) Sprostredkujúce organizácie zahŕňajú ponúknuté nevyužitú zásobu do dispozičných zdrojov svojho bežného odbytu a prednostne ich používajú na krytie požiadaviek odberateľov. Pritom využívajú svoje odborné skúsenosti a vedomosti na výber najvhodnejšieho spotrebiteľa, ktorý môže nevyužitú zásobu pri svojej činnosti najhospodárnejšie využiť so zreteľom na prípadný vplyv dlhšieho skladovania a na rôzne požiadavky na materiál pre rôzne spôsoby využitia. Pri vyhľadávaní najvhodnejšieho a najhospodárnejšieho využitia ponúkajú sprostredkujúce organizácie nevyužitú zásobu aj tým organizáciám, pri ktorých je podľa doterajších skúseností a vedomostí predpoklad, že by zásobu mohli ekonomicky využiť, aj keď neuplatnili požiadavku alebo nezaslali objednávku.

(6) Sprostredkujúca organizácia má právo sama odkúpiť ponúknuté nevyužitú zásobu.

§ 7**Ponukový list**

(1) Ponukový list, ktorého odporúčaný vzor je v prílohe č. 2, vystavuje ponúkajúca organizácia bez zbytočného odkladu po vytriedení nevyužitej zásoby alebo po tom, čo sa dozvedela, že príslušný materiál, ktorý skladuje, nebude potrebovať na plnenie svojich úloh buď vôbec, alebo v predpokladanom množstve, takže zásoba, ktorá je na sklade, sa pri plánovanej, prípadne upravenej spotrebe nevyužije ani v nasledujúcom plánovacom roku. Lehotu na ekonomickú spotrebu treba posudzovať aj vo vzťahu k trvanlivosti, charakteru, podmienkam a možnostiam skladovania nevyužitej zásoby.